

Onderwerp

Groene Metropoolregio Jaarrekening 2024 Begroting 2026-2029

Datum raadsvergadering	24 juni 2025
Thema programmabegroting	Regionale samenwerking
Portefeuillehouder	Gea Hofstede
Zaaknummer	827652

Samenvatting

Rheden neemt sinds de start in 2021 deel aan Gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen. Rheden participeert in alle (5) opgaven. De gemeenteraad wordt uitgenodigd een zienswijze te geven op de concept jaarstukken 2024 en de concept Begroting 2026-2029.

De GMR jaarrekening 2024 sluit met een positief saldo dat, conform artikel 31, achtste lid, van de Gemeenschappelijke Regeling, naar rato zal terugvloeien naar de deelnemende gemeenten. Voor Rheden komt dat dit jaar neer op ruim € 38.988.

De GMR concept-begroting 2026-2029 is gebaseerd op de ambities en opgaven uit de eerder vastgestelde Regionale Agenda 2025-2028 en de afgesproken bezuinigingsopgave. De GMR is erin geslaagd een bezuiniging door te voeren waardoor de inwonersbijdrage voor 2026 daalt en uitkomt op € 8,63 (was € 9,01 in 2025).

Verder stellen wij voor om de bijdrage aan The Economic Board, de triple helix samenwerking in onze regio, te verlengen voor een periode van vijf jaar.

De totale Rhedense bijdrage 2026 aan de GMR incl. TEB bedraagt € 424.715.

Voorgesteld besluit

1. De zienswijzen op de concept-(meerjaren)begroting 2026-2029 en jaarrekening 2024 kenbaar te maken conform bijgevoegde conceptbrief aan het dagelijks bestuur van de GMR.
2. De financiële bijdrage aan The Economic Board te verlengen voor een periode van vijf jaar (2026- 2030).

Inleiding

In 2020 heeft de gemeenteraad van de gemeente Rheden ingestemd met de instelling van de *Gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen*. Ook is ingestemd met het visiedocument *Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio*, als basis voor de profilering van de regio en de gemeenschappelijke opgaven in de Regionale Agenda. Op 01 januari 2021 is de Groene Metropoolregio (GMR) formeel gestart. Recent, in de raadsvergadering van 25 februari jl., heeft de raad ingestemd met de geactualiseerde Regionale Agenda 2025-2028 en heeft de raad besloten tot deelname aan de 5 opgaven voor een periode van 4 jaar.

Omdat de GMR subsidieverstrekker is aan The Economic Board wordt tegelijk voorgesteld om onze Arnhemse (inhoudelijke en financiële) deelname aan de The Economic Board te verlengen.

In het kader van de jaarlijkse P&C-cyclus ontvangen de deelnemende gemeenten:

- de GMR concept jaarstukken 2024 met de uitnodiging een zienswijze in te dienen. De concept-jaarstukken bestaan uit (a) een concept jaarverslag (b) een concept-jaarrekening (c) de Accountantsverklaring. En tevens het jaarverslag en de jaarrekening van The Economic Board.

- De GMR concept Begroting 2026-2029 met de uitnodiging om een zienswijze in te dienen.
De conceptbegroting 2026-2029 is gebaseerd op de ambities en activiteiten die in de regionale agenda 2025-2028 zijn beschreven en op een aantal financiële uitgangspunten (o.a. indexering en bezuinigingsopgave op inwonerbijdragen). Tevens maakt het Strategisch Plan TEB 2026-2030 onderdeel uit van de begrotingsstukken.
- De aanbiedingsbrief Strategisch Plan en het Strategisch Plan 2026-2030 The Economic Board op grond waarvan de gemeente Rheden wordt verzocht de financiële bijdrage aan The Economic Board te verlengen voor een periode van vijf jaar.

Beoogd effect

Door het indienen van een zienswijze kan de raad invloed uitoefenen op de conceptbegroting. Een zienswijze leidt echter niet direct tot aanpassing. Het Dagelijks Bestuur van de GMR zal in een reactienota aangeven hoe rekening gehouden wordt met alle zienswijzen die door de zeventien gemeenten worden ingebracht. Het Algemeen Bestuur (AB) van de GMR stelt de agenda en de begroting op 10 september 2025 vast.

Met de samenwerking binnen de Groene Metropoolregio willen wij de regio versterken en een aantal maatschappelijke opgaven met boven-lokale impact in gezamenlijkheid oplossen. Een sterke regio leidt direct danwel indirect tot een sterker Rheden.

Er is een enorme ruimtelijke druk op de regio om te wonen, te werken, te bezoeken, te studeren en te ontspannen. En tegelijkertijd is er de zorg voor onze natuurlijke omgeving, die daarbij voor eco-systeemdiensten zoals vruchtbare bodem, (drink)water, schone lucht en biodiversiteit zorgt. Daarom moeten we gezamenlijk investeren in natuur en landschap, woningbouw, leefbaarheid, economie, energie, bereikbaarheid, duurzaamheid, recreatie en toerisme. Ook willen wij samenwerken bij de stikstofreductie en samen optrekken tegen dreigingen zoals de intensivering en uitbreiding van het ruimtegebruik van Defensie op de Veluwe.

De regio heeft te maken met veel ruimtelijke opgaven en transities die niet los van elkaar gezien kunnen worden. De ruimte in onze regio is schaars, onze middelen zijn beperkt en de verschillende opgaven hebben effect op elkaar. Voor een optimale ruimtelijke ordening hebben wij de regio en de andere overheden nodig.

Het gaat daarbij om maatregelen ter bescherming en versterking van de natuur, het veiligstellen van drinkwatervoorraden, het in toom houden van onze rivieren, maar ook om de verdroging aan te pakken. Het zuiniger, slimmer en circulair omgaan met energie, grondstoffen en producten. Er is ruimte nodig voor bedrijvigheid, voor woningen en ruimte om de bereikbaarheid te garanderen. Daarbij stelt het stikstofvraagstuk, het huidige energienetwerk (netcongestie) en mogelijke drinkwaterschaarste ons voor grote uitdagingen die om slimme gezamenlijke keuzes vragen.

Onze deelname aan de 5 regionale opgaven helpt ons in het realiseren van de "vliegwielen" die wij in onze meerjaren Programmabegroting als focusthema's hebben vastgesteld. De woningbouwversnelling wordt, binnen de regionale opgave "groene groei", mede mogelijk gemaakt door de afspraken binnen de woondeal. In de regionale opgave "productieve regio" is de inzet gericht op een versterking van de regionale, en lokale, economie en een uitbreiding van de werkgelegenheid. De woningbouwopgave en de economische versterking moeten bijdragen aan vitale wijken en een steviger "sociale basis". In de regionale opgave staat het behoud en de versterking van de groene kwaliteit van de natuur (water, bodem, biodiversiteit) en leefomgeving voorop. Door de intergemeentelijke samenwerking wordt (schaarse) kennis en capaciteit met elkaar gedeeld en effectief ingezet. Het GMR-samenwerkingsverband heeft bovendien een sterkere positie op de arbeidsmarkt dan de afzonderlijke (kleine) gemeenten.

De GMR presenteert elk kwartaal een kwartaalrapportage waarin concreet wordt aangegeven wat in dat kwartaal is bereikt in de vijf opgaven. Daarnaast bevat de programmaverantwoording

in de jaarstukken een beknopt verslag van de voor de regio bereikte resultaten.

Concrete directe meerwaarde voor Rheden wordt bereikt met de voortdurende agendering (lobby) van de transformatie van Haveland, de voorbereiding van het herstel van Soerens beekdal, de realisatie van flex-woningen, de extra budgetten voor de woningbouwversnelling, bijdragen uit regiodeals, de inzet in Rheden van expertise vanuit GMR deskundigenpools. Ook ontvingen wij vergoedingen voor capaciteitsinzet van een 2-tal medewerkers.

Voor de periode 2026-2029 ligt de focus op uitvoering. Dat doet de GMR niet zelf. De uitvoering gebeurt door gemeenten en andere partners. De GMR ondersteunt die uitvoering wel. Door betrokkenen bij elkaar te brengen, samenwerking te organiseren, gebiedsprocessen te helpen organiseren, financieringsstrategieën te ontwikkelen en middelen te helpen organiseren, te lobbyen, en door de regionale agenda in te brengen in het programma NOVEX en andere samenwerkingen.

Argumenten

Zienswijze Concept jaarrekening 2024: wij stellen voor een positieve zienswijze aan het bestuur van de GMR te versturen.

Argumenten:

- 1.1 De complexe en met elkaar samenhangende GMR-opgaven kunnen wij niet zelfstandig oplossen. Wij hebben de GMR, in het belang van onze inwoners en natuur, nodig.
- 1.2 Het jaarverslag verantwoord adequaat de voortgang en resultaten binnen de vastgestelde de regionale agenda.
- 1.3 De concept jaarrekening 2024 sluit, voor het 4^e opeenvolgende jaar, met een positief saldo dat terugvloeit naar de deelnemende gemeenten. Voor Rheden komt dat dit jaar neer op € 38.988.

Zienswijze Concept Begroting 2026-2029: wij stellen voor een positieve zienswijze aan het bestuur van de GMR te versturen.

Argumenten:

- 1.4 Rheden heeft baat bij deelname aan de GMR en heeft zich voor 4 jaar (2025-2028) gecommitteerd aan deelname aan alle 5 opgaven. In verschillende interne notities en een uitgebreide oriënterende vergadering met de Raad is de meerwaarde zichtbaar gemaakt.
- 1.5 De in de begroting opgenomen activiteiten/projecten zijn in lijn met de regionale agenda.
- 1.6 De inwonerbijdrage 2026 bedraagt € 8,63 (exclusief inwonerbijdrage TEB a € 1,07). Conform de wens/opdracht van de deelnemende gemeenten (i.v.m. het "ravijnjaar") is hierin een substantiële bezuiniging verwerkt. De bezuiniging bedraagt ca 7%.
- 2.1 The Economic Board (TEB) heeft een nieuw Strategisch Plan 2026-2030 vastgesteld. Hierin wordt nadrukkelijk prioriteit gegeven aan de brede welvaart. op alle fronten (overheid, onderwijs en ondernemers) een grote bereidheid en hoge ambitie in om schouder aan schouder de toekomst in Lifeport Regio Arnhem Nijmegen vorm te geven voor huidige en toekomstige generaties.

Kanttekeningen en/of risico's

- 1.1 Op een aantal opgaven en projecten is nog onduidelijk hoeveel middelen het huidige kabinet beschikbaar zal stellen voor onze regionale opgaven.
- 1.2 In de uitvoeringsfase kunnen knelpunten ontstaan door onvoldoende beschikbaarheid gekwalificeerd personeel, mogelijke beperkingen door stikstof-eisen en een tekort aan energie-aansluitingen/leveringen of drinkwataersluitingen.
- 1.3 Ook kan de kwetsbare financiële positie van gemeenten (ravijnjaar) een beperking vormen.
- 2.1. Of de ambities van The Economic Board kunnen worden gerealiseerd hangt mede af van de beschikbare middelen. The Economic Board ontvangt financiering via inwonersbijdragen van

gemeenten, in-kind en cash bijdragen van partners én subsidies voor specifieke opgaven, programma's en projecten. The Economic Board verwacht extra bijdragen te ontvangen van partners (zoals bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen). Ook zet TEB zich in om subsidiemiddelen voor projecten te verkrijgen bij de provincie, het Rijk en Europa.

Financiën

Onze gemeentelijke financiële bijdrage aan de GMR is gebaseerd op een inwonerbijdrage x het aantal inwoners. In 2026 is deze als volgt opgebouwd:

- (a) een bijdrage aan het Regiobureau a € 2,83 per inwoner (€ 2,77 in 2025)
- (b) een bijdrage aan de vijf GMR-opgaven € 5,80 per inwoner (€ 6,24 in 2025)
- (c) een bijdrage aan de The Economic Board (TEB) via de GMR. € 1,07 per inwoner (dit was € 1,04 in 2025).

De bijdrage aan de GMR (incl. TEB) voor 2026 komt daarmee op € 9,70 (in 2025 € 10,05) per inwoner. De totale Rhedense bijdrage 2026 incl. TEB bedraagt € 424.715. Deze inwonerbijdrage aan de GMR wordt verwerkt in onze meerjaren Programmabegroting 2026-2029.

	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten (excl indexering 2027 ev)	€ 439.000	€ 424.715	€ 424.715	€ 424.715	€ 424.715

The Economic Board heeft een nieuw strategisch plan gemaakt voor de komende vijf jaar (2026-2030). Voor de inwonerbijdragen wordt voorgesteld, naast de in 2025 doorgevoerde indexering – geen verhoging van de bijdrage door te voeren, gezien de financiële situatie van gemeenten. Dat betekent dat de bijdrage per inwoner voor 2026 uitkomt op € 1,07 (2025: € 1,04). In de GMR concept Begroting is uitgegaan van continuering van de deelname door gemeenten aan TEB met een geïndexeerde inwonerbijdrage van € 1,07.

Uitvoering

De zienswijze dient voor 27 juli 2025 aan de GMR te worden toegestuurd. Het Dagelijks Bestuur biedt deze daarna met een reactie op de gebundelde raadszienswijzen aan het Algemeen Bestuur aan. Het AB, waarin de gemeente Rheden bestuurlijk is vertegenwoordigd, stelt de begroting 2026-2029 op 10 september 2025 vast.

Participatie en communicatie

Binnen de bestaande GMR-samenwerking bestaat, na uittreding van Montferland, nog steeds groot commitment voor de versterking van deze samenwerking. Ook het Rijk en de provincie moedigen de regionale samenwerking aan teneinde bovenlokale ruimtelijke vraagstukken zo optimaal mogelijk op te lossen.

Wij verwachten dat het aantal gemeenten dat participeert in de TEB vanaf 2026 zal toenemen.

Bijlagen

1. Brf Zienswijze Rheden op GMR concept Jaarstukken 2024 & Zienswijze Rheden op GMR concept Begroting 2026-2029.
2. 2025-GMAB-015 Aanbiedingsbrief GMR concept jaarstukken 2024.
3. Jaarstukken 2024 inclusief controleverklaring accountant.
4. Overzicht terug te betalen inwonerbijdrage 2024.
5. 2024 Jaarverslag en jaarrekening TEB.
6. Meerwaarde GMR ultimo 311224 Rdr 15042025
7. Aanbiedingsbrief GMR concept Begroting 2026-2029.
8. Begroting 2026-2029 versie 02-04-2025 AB.
9. Aanbiedingsbrief Strategisch Plan van The Economic Board
10. Strategisch Plan 2026-2030 The Economic Board.

De Steeg, 24 juni 2025

Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester

Bart Drewes,
gemeentesecretaris

Dagelijks Bestuur
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
T.a.v. de heer drs. H.M.F. Bruls

Nijverheidsweg 2a
6662 NG Elst

datum	Zaaknummer	uw brief/kenmerk
24 juni 2025	827652	nvt
behandeld door	Doorkiesnummer	bijlage(n)
R. de Ruig		-
Onderwerp		
Zienswijze Rheden op concept jaarstukken 2024 en concept Begroting 2026-2029		

Geachte voorzitter, db-leden

Onlangs heeft de raad van Rheden de concept jaarstukken 2024 en de conceptbegroting 2026-2029 (met bijlagen) ontvangen van de GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. In de begeleidende brief van 15 april jl. biedt uw bestuur de raad de mogelijkheid een zienswijze te geven op deze stukken. Op uw verzoek geven wij met genoegen onze zienswijze hierop.

Hierbij delen wij u mee dat de gemeenteraad in haar vergadering van 24 juni 2024 de volgende zienswijze heeft vastgesteld.

Zienswijze jaarrekening 2024

Wij hebben kennisgenomen van de jaarstukken 2024 en de accountants-verklaring. De samenwerking binnen de GMR krijgt steeds meer robuustheid en onze positieve richting het Rijk is daardoor versterkt. In 2024 hebben we flinke stappen gezet op het realiseren van onze regionale ambities. In deze financieel moeilijke tijden zijn wij zeer verheugd met het exploitatie-overschot dat, cf. de afspraken in de regeling, geretourneerd wordt aan de deelnemende gemeenten.

Zienswijze concept-begroting 2026-2029

Wij hebben kennisgenomen van de concept begroting 2026-2029. Wij waarderen de inspanning om de inwonerbijdrage te verlagen. En hopen dat er eindelijk zaken gedaan kunnen worden met het Rijk. Rijk en provincie zijn aan zet met name waar het gaat om een doortastende aanpak van de stikstof-reductie en energie-congestie als voorwaarden voor woningbouw, maatschappelijke voorzieningen en uitbreiding bedrijvigheid. U constateert terecht dat er veel op het gemeentelijke bordje ligt. Het is daarom goed dat vanuit de GMR initiatieven genomen worden om het tekort aan personele capaciteit aan te pakken, zodat onze gezamenlijke uitvoeringskracht op peil blijft.

Het verdient waardering dat de GMR erin is geslaagd een sluitende begroting aan te leveren en de inwonersbijdrage te verlagen. We zijn akkoord met de voorgestelde indexatie van 2,71 procent. Die ligt in lijn met het percentage dat wij in onze Kadernota hebben vastgesteld voor de gemeenschappelijke regelingen waaraan we deelnemen. Met de afspraak dat de subsidie voor de The Economic Board (TEB) jaarlijks wordt geïndexeerd met de BRN-norm kunnen wij leven. We onderkennen en zien het belang van een sterke en

krachtige triple helix samenwerking in deze regio, om zo de achterstand die de regio heeft in te lopen. Op basis van het Strategisch Plan 2026-2030 verlengen we onze financiële deelname aan TEB voor de komende vijf jaar.

Wij benadrukken het blijvende belang van natuurbescherming (bodem, water en lucht), mede als contramale van de verstedelijking. In dat licht vragen wij U zich in te zetten voor een adequate bekostiging van het herstel, de bescherming en uitbreiding van de (recreatieve) natuur en de groene voorzieningen in onze leefomgeving.

Tevens vragen wij uw aandacht en inzet voor de lokale economische ontwikkeling. Concreet vragen wij uw steun bij:

- De mogelijke transformatie van oude bedrijventerreinen die zich slecht verhouden tot de natuurwaarden en de kwaliteit van de leefomgeving
- De ontwikkeling van een economische impuls door intensivering van samenwerking tussen de groene kennisinstellingen en ondernemers ("Groene Bloei").

Wij vertrouwen erop met deze zienswijze bij te dragen aan het opstellen van de definitieve begroting 2026-2029. Via de gebruikelijke zienswijzennota vernemen wij graag uw reactie hierop.

Hoogachtend,

Gemeenteraad Rheden,

De Steeg, 24 juni 2025

Carol van Eert,
voorzitter

Coen Knipping,
griffier